

การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา

พันตำรวจตรี สิทธิ อินทรศร

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-636-956-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ACCEPTANCE POLITICAL ROLE OF WOMEN IN A PHAYAO PROVINCE

Pol.Major Sitthe Intharasorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

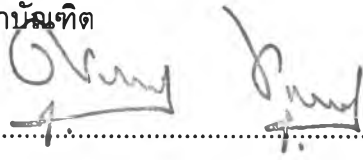
Academic Year 1997

ISBN 974-636-956-3

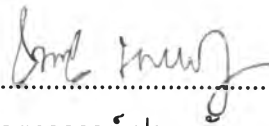
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา
โดย   พันตำรวจตรี สิทธิ อินทรศร
ภาควิชา   การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

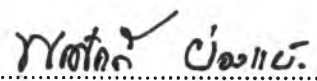

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

731546 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: ACCEPTANCE POLITICAL / POLITICAL PARTICIPATION / PERFORMANCE OF POLITICAL ROLE / LEADERSHIP

THE ACCEPTANCE POLITICAL OF WOMEN IN A PHAYAO PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGHAEW, Ph.D. 209 pp. ISBN 974-636-956-3

The purpose of this research is to study the significant factors influencing the acceptance of political role of women in Phayao province. The hypothesis are derived from theories of leadership, political culture, and political participation in order to examine the influencing factors, from the highest to the lowest, regarding the acceptance of political role of women. They are as following : 1) political participation 2) performance of political role, 3) leadership, 4) the acceptance of role and status, 5) performance of administration.

The method employed here is a survey research. The data is collected from random sampling of 365 questionnaire from the population research in Phayao province. Besides the interviews of female political leaders, the female representatives are done to increase of this research.

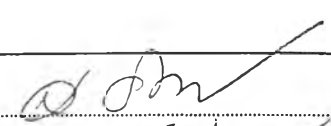
The results of the study confirm some of the hypothesis. All five factors stated above are relevant of the actualization of the acceptance of the political role of women in Phayao province. With regard to its statistic significations, the correlation is at the medium level. However, when set the values of the correlation in order from the most significant to the lowest, the result differs from the hypothesis. The correlation set from the highest to the lowest is as following : 1) the acceptance of role and status, 2) performance of administration, 3) political participation, 4) leadership, 5) performance of political role.

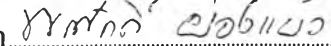
The research indicates that what has been stated above can fairly explain the acceptance of political of women in Phayao province. However, some details must be appropriately examined from the empirical research before it can be used in any specific case study in the future.

ภาควิชา การปกครอง

สาขาวิชา การปกครอง

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต พ.จ.จ.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือ และได้รับคำแนะนำ ปรีกษาจากผู้
มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอแสดงกิตติกรรมประกาศไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประหยัด หงษ์ทองคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ไชยันต์ ไชยพร ที่ได้ประสาขาวิชาการและได้เป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงแด่ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ที่คอยให้
คำปรึกษาแนะนำ และคอยตรวจสอบความถูกต้องของการวิจัย ทั้งในด้านเนื้อหาของการเขียนราย
งานการวิจัย ด้านการสร้างเครื่องมือวิจัย และวิธีการนำเสนอรายงานการวิจัย เพื่อให้มีความชัดเจน
และถูกต้อง

สำหรับการตรวจสอบรายละเอียดความเรียบร้อยในการพิมพ์ขอขอบคุณคุณณรัชชัย จักสาน
และคุณอังคณา สีแดง ในด้านการให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ต้องขอบพระคุณนายวิชัย และ
นางสุทธิ อินทรศร บิดามารดาของผู้วิจัย และผู้ที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาตลอดจนงานวิจัยลุล่วงสำเร็จ
ต้องขอบคุณนางสรวิษนันท์ และตัญ.สมชนก อินทรศร ซึ่งเป็นภรรยาและบุตรคนแรกของผู้วิจัย

สุดท้าย ผู้วิจัยขอขอบคุณบูรพาจารย์ที่มีส่วนให้แสงสว่างทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย วิทยา
นิพนธ์ฉบับนี้ ถ้าจะเป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่นบ้าง ขอมอบส่วนดีให้แก่ท่านทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้ว
นี้ แต่ถ้ามีความบกพร่อง เนื่องจากข้อจำกัดทางเวลาหรือข้อผิดพลาดประการอื่น ผู้วิจัยขอรับผิดชอบ
ขอบแต่เพียงผู้เดียว

พันตำรวจตรี สิทธิ อินทรศร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูปภาพ	ต
บทที่	
1	
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัยและความสำคัญของปัญหา.....	12
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	15
สมมุติฐานการวิจัย.....	16
ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	16
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	17
การวัดตัวแปรและเครื่องมือวัด.....	18
การรวบรวมข้อมูล.....	19
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	21
การนำเสนอวิทยานิพนธ์.....	22
2	
กรอบแนวคิด ทฤษฎี และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
กรอบทฤษฎี.....	24
ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง.....	24
ลักษณะการบริหารงานของสตรี.....	30
การยอมรับของประชาชนที่มีต่อสตรีผู้นำ.....	31
ทฤษฎีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	39
ทฤษฎีการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง.....	47

บทที่	สารบัญญ (ต่อ)	หน้า
	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางการเมือง.....	48
	ทฤษฎีปัจจัยกำหนด.....	49
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
	สถานภาพและบทบาทของสตรีไทยในสังคมไทย.....	51
	ปัญญาชนสตรีไทย.....	52
	ผู้นำสตรีในการปกครองระดับท้องถิ่น.....	53
	ภาวะผู้นำของสตรีในการปกครองท้องถิ่นของไทย.....	53
	การศึกษาปัญหาและอุปสรรคผู้นำท้องถิ่นสตรี.....	54
	โครงการวิจัยผู้นำท้องถิ่นสตรี.....	55
	โครงการวิจัยผู้นำท้องถิ่นสตรี(ภัสสร).....	56
	สรุป.....	57
3	อดีตและปัจจุบันของสตรีกับการเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง.....	58
	วิวัฒนาการของบทบาทสตรีในการปกครอง.....	66
	บทบาทของสตรีไทยในการปกครองในระดับชาติ.....	66
	ยุคสมัยก่อนกรุงสุโขทัย.....	66
	ยุคสมัยสุโขทัย.....	67
	ยุคกรุงศรีอยุธยา.....	68
	สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนการเปลี่ยนแปลง.....	69
	สมัยปัจจุบัน.....	70
	สรุป.....	80
	สตรีกับการเข้าสู่บทบาททางการเมือง.....	81
	แรงจูงใจในการเข้าสู่บทบาททางการเมือง.....	81
	ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สตรีได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง.....	89
	ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาท.....	90
	สรุป.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	สรุป..... 98
4	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 100
	อารัมภบท..... 100
	แบบการวิจัย..... 100
	การวิจัยสำรวจแบบตัดขวาง..... 100
	กรอบความคิดในการวิจัยกับตัวแปรในการวิจัย..... 103
	ประชากรวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง..... 104
	เครื่องมือวิจัย..... 107
	การเก็บข้อมูล..... 109
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 109
5	บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเมืองไทย..... 110
	หน้าที่และบทบาททางการเมืองของนักการเมืองและ ส.ส..... 110
	บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในรัฐสภา..... 110
	บทบาทหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ..... 111
	บทบาทหน้าที่ในด้านควบคุม การบริหาร..... 111
	การเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร..... 112
	การพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปี..... 113
	บทบาทหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ..... 114
	บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในการบริหารราชการ..... 114
	อำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหาร..... 114
	อำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการ..... 116
	หน้าที่ประสานงานระหว่างกระทรวงทบวงกรมต่างๆ..... 117
	กำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้หน่วยราชการ..... 117
	อำนาจหน้าที่ในการลงนามรับสนองพระบรมราชการ..... 117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
อำนาจในการตราพระราชกำหนดและพระราชกฤษฎีกา.....	117
บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองนอกรัฐสภา.....	118
การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชน.....	118
การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนในด้านการเมือง.....	118
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในสภา.....	121
การตั้งกระทู้ถาม.....	122
การเสนอญัตติ.....	124
การเสนอร่างพระราชบัญญัติ.....	125
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีนอกสภา.....	128
การเยี่ยมเยียนประชาชน.....	129
การดำเนินการช่วยเหลือและสนองตอบความต้องการ.....	131
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีต่อการแก้ปัญหาของสตรี.....	134
ข้อสังเกตเบื้องต้น.....	140
6 ผลการวิจัย.....	143
ความนำ.....	143
ตอนที่ 1 การยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา.....	145
ตอนที่ 2 คุณลักษณะของปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อการยอมรับบทบาทของ สตรีในจังหวัดพะเยา.....	148
การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	148
การแสดงบทบาทของสตรีในทางการเมือง.....	150
ภาวะผู้นำสตรี.....	155
การยอมรับสถานภาพและบทบาทของสตรี.....	157
การบริหารงานของสตรี.....	161

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาทของสตรี.....	164
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	172
7 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	175
ความนำ.....	175
สรุปผลการวิจัย.....	176
อภิปรายผลการวิจัย.....	176
ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	176
การไปเลือกตั้งต่าง ๆ ในทางการเมือง.....	176
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง.....	177
การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของรัฐต่อส่วนรวม.....	178
การแสดงบทบาทของสตรีในทางการเมือง.....	178
การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง.....	180
การติดตามให้ความสนใจข่าวสารบ้านเมือง.....	181
ความรู้ความสามารถของสตรี.....	181
การร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสตรี.....	182
นโยบายต่าง ๆ ของส่วนราชการในการผลักดันการขึ้นตำแหน่งของสตรี.....	183
การแสดงออกทางความคิดเห็นของสตรีต่อการเมือง.....	183
ส.ส.สตรีที่ได้รับเลือกตั้งทำให้บทบาทการเมืองของสตรีดีขึ้น.....	183
ปัจจัยภาวะผู้นำสตรี.....	184
การแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อการเมืองของสตรี.....	185
การเป็นผู้นำในทางราชการ.....	185
การเข้าแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น.....	185
การเสนอตัวในการเข้าเป็นผู้นำในทางการเมือง.....	186

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ปัจจัยการยอมรับสถานภาพและบทบาทของสตรี.....	186
ความรู้ความสามารถของสตรี.....	187
การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม.....	187
ภูมิหลังครอบครัวของสตรี.....	188
สถานภาพทางสังคมของสตรี.....	188
ขนบธรรมเนียมประเพณี.....	189
ปัจจัยการบริหารงานของสตรี.....	189
ผู้บริหารที่เป็นสตรี.....	189
การบริหารงานของสตรี.....	190
การตัดสินใจการแก้ไขปัญหา.....	190
ผลงานของการบริหารงานของสตรี.....	191
ข้อเสนอแนะ.....	192
รายการอ้างอิง.....	194
ภาคผนวก.....	202
ผนวก 1 แบบสอบถาม.....	203
ประวัติผู้เขียน.....	209

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1.1	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง (พ.ศ.2476-2538).....	6
1.2	สตรีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำแนกตามภาค..... และพรรคการเมือง (กรกฎาคม 2538)	10
1.3	ระดับการศึกษาของสตรีผู้สมัครรับเลือกตั้ง (กรกฎาคม 2538).....	11
1.4	อาชีพของสตรีผู้สมัครรับเลือกตั้ง (กรกฎาคม 2538).....	11
1.5	อายุของสตรีผู้สมัครรับเลือกตั้ง (กรกฎาคม 2538).....	12
3.1	จำนวนสตรีในตำแหน่งต่าง ๆ ในแต่ละปี.....	79
3.2	จำนวนสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล จำแนกตามเพศ.....	79
4.1	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	106
5.1	แสดงจำนวนกระทู้ถามที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534.....	122
5.2	การแสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534.....	124
5.3	การแสดงจำนวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติในช่วงปี 2531-2534.....	125
6.1	การยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา.....	145
6.2	การยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยาจำแนกตามภูมิภาค.....	146
6.3	ปัญหาในการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในจังหวัดพะเยาด้านการมี ส่วนร่วมในทางการเมือง.....	150
6.4	ปัญหาในการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา ด้านการแสดงบทบาท ของสตรีในทางการเมือง.....	154
6.5	ปัญหาในการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา ด้านภาวะผู้นำสตรี.....	157
6.6	ปัญหาในการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา ด้านการยอมรับสถาน ภาพและบทบาทของสตรี.....	160
6.7	ปัญหาในการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา ด้านการบริหารงาน ของสตรี.....	163
6.8	ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา จำแนกตามการ ศึกษาและการมีส่วนร่วมในทางการเมือง.....	165

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
6.9	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัด พะเยา.....	169
6.10	ลำดับที่ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาทของสตรีในจังหวัดพะเยา.....	172

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
3.1	ตัวแบบจินตนาการสัดส่วนของหญิงชายในการเข้าสู่กระบวนการเมือง.....	59
4.1	โครงสร้างแบ่งเขตกองการเลือกตั้งในจังหวัดพะเยา.....	105
6.1	แผนผังสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล.....	144